

Lauku atbalsta dienestam

Pārskats par projekta īstenošanu

Projekta nosaukums Pelēko vilku *Canis lupus* un zeltaino šakāļu *Canis aureus* populāciju stāvoklis
un sugu mijiedarbība Latvijā

Atbalsta saņēmējs Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"

Projekta iesnieguma numurs Nr. 25-00-SOMSF02-000002

1. Projekta īstenošanas laiks

No 2025. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. oktobrim

2. Informācija par projekta finansējuma apmēru

Medību saimniecības attīstības fonda finansējums (euro)		Līdzfinansējums, euro		Projekta kopējās izmaksas, euro
Piešķirtā summa	82127,00	Paredzētais	-	82127,00
Izlietotā summa	82127,00	Faktiski izlietotais	-	
Atlikums	0	Atlikums	-	

3. Īss projekta apraksts

Norādiet informāciju par projekta ieviešanas ģeogrāfisko vietu, mērķiem, gūtajiem rezultātiem un projekta ilgtspēju.

Turpināts pētījums par vilku populācijas stāvokli medību ietekmē, analizējot datus, kas iegūti par Latvijas teritorijā nomedītiem vilkiem laikā no 2024. gada 15. jūlija līdz 2024. gada 31. decembrim, jo pieļaujamais vilku nomedīšanas apjoms 2024./2025. gada medību sezonā tika izpildīts pirms medību termiņa beigām, kā arī sniegta informācija par nomedīto vilku un ievāktu izpētes paraugu skaitu 2025. gadā, īstenojot 2025./2026. gada sezonas nomedīšanas limitu. Veiktajam pētījumam papildus nozīmi piešķir tas, ka rezultāti analizēti par pēdējo sezonu, kad populācija apsaimniekota pēc sugas aizsardzības plānā sākotnēji noteiktā principa - ar vienotu nomedīšanas limitu visā valsts teritorijā. Šie dati varēs kalpot par bāzes līniju salīdzināšanai turpmākajā darbā. Kopš 2025. gada ieviesta adaptīvā apsaimniekošanas sistēma, nosakot atšķirīgu limitu un medību termiņu dažādos valsts apgabalos, saglabājot populācijas labvēlīgu stāvokli valsts un Baltijas reģiona mērogā. Vienlaikus ar Latvijas datu ieguvu un apstrādi vērība veltīta arī vilku populācijas stāvokļa vērtējumam Baltijas reģiona līmenī. Šim nolūkam izveidotā starpvalstu (Igaunija, Latvija, Lietuva) darba grupa, kurā par vilku populācijas apsaimniekošanu, aizsardzību un stāvokļa vērtēšanu saskaņā ar Eiropas Komisijas vadlīnijām atbildīgo ministriju, aģentūru un pētniecības iestāžu pārstāvji tikušies jau 2024. gadā un vienojušies par valstu sadarbību, saņemusi Eiropas Tiesas spriedumu par iespējām pamatot populāciju apsaimniekošanu ar labvēlīga stāvokļa uzturēšanu Baltijas populācijas mērogā. Lai gan tiesas lēmums tieši attiecas uz Igauniju, tajā izteiktie atzinumi ņemami vērā arī Latvijas situācijā un iekļauti minimālā pieļaujamā populācijas lieluma pamatojumā, kura noteikšana bijusi viens no pētījuma uzdevumiem. Tā kā zeltaino šakāļu medības noris nelimitēti vienlaikus vilku medībām, bet par šīs sugas stāvokli Latvijā līdz šim pilnībā trūcis pētījumos balstītas informācijas, izveidota sadarbība ar Valsts meža dienestu un medību tiesību lietotājiem izpētes materiāla ieguvei un apstrādei līdzīgi, kā tas darīts ar nomedītajiem vilkiem. Pētnieku rīcībā, kopš suga Latvijā konstatēta, nonākuši 36 nomedīti šakāļi. To izpētes rezultāti iekļauti šajā pārskatā, uzsverot salīdzinājumu un galvenās mijiedarbības izpausmes ar vilku populāciju

Pētījuma galvenie uzdevumi izpildīti, sniedzot pamatojumu atzinumam par Latvijas vilku populācijas labvēlīgu stāvokli, sekmīgu pieaugumu un iespēju nepieciešamības gadījumā palielināt nomedīšanas apjomu, kas jau izmantota praksē, Valsts meža dienestam nosakot par 23% lielāku pieļaujamo nomedīšanas apjomu 2025./2026. gada medību sezonai.

4. Īstenotie pasākumi

Nr. p. k.	Pasākuma nosaukums	Apraksts	Pasākuma rezultāts (piemēram, ietekme uz sabiedrību, radītās materiālās vērtības)	Pasākuma un rezultāta dokumentārs apliecinājums (līgumi, rēķini, līdzfinansējuma izlietojumu apliecinājoši dokumenti u. c. dokumenti, norādot to datumu, numuru, pakalpojuma sniedzēju, preces piegādātāju, pārdevēju, priekšmetu, maksājuma mērķi, summu)
1.	Saglabājot no nomedīto vilku daudzuma neatkarīgu izpētes reprezentativitāti – vismaz 40% apmērā – ievākt ilkņa sakni no abu dzimumu indivīdiem, kas vecāki par gadu, reproduktīvos orgānus no pieaugušām mātītēm, muskuļaudu paraugus DNS analīzēm un kuņģus barošanās pētījumam.	Kopā paraugi iegūti no 230 2024./2025. gada sezonā nomedītiem vilkiem. Tajā skaitā 190 indivīdiem veikta vecuma noteikšana, 227 indivīdiem ievākti DNS paraugi, 96 kuņģi un 61 mātītei ievākti reproduktīvie orgāni.	Nodrošināta 77% pārbaudīto indivīdu reprezentativitāte no 2024./2025. medību sezonā nomedītajiem vilkiem un 142 indivīdi ievākti vai apzināti paraugu ieguvei 2025./2026. gada medību sezonā, kas ir 52% reprezentativitāte no limita izpildes uz 25.10.2025.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksts par 2025. gada jūliju Nr. 7; par augustu Nr. 8; par septembri Nr. 9. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, rēķinu Nr. Valsts kase VSAOI, algu sarakstu Nr. 7,8,9. Izlietotā degviela: A/S VIRŠI -A R2925070097 31.07.2025 4687 25.08.2025 312.92 eiro; SIA CIRCLE K LATVIA 40174828 31.07.2025 4691 25.08.2025 81.23 81.23 eiro; A/S VIRŠI -A R2925080091 31.08.2025 4767 26.09.2025 542.45 542.45 eiro; SIA CIRCLE K LATVIA 40184981 31.08.2025 4769 26.09.2025 333.87 333.87 eiro; A/S VIRŠI -A R2925010110 31.01.2025 974 26.02.2025 1034.35 1034.35 eiro
2.	Vilku medību termiņā nomedīto zeltaino šakāļu apzināšana un, vienojoties ar medniekiem, dzīvnieku ķermeņu ievākšana vecuma, reproduktīvā stāvokļa, barošanās, parazitisko tārpu un ģenētiskās radniecības. izpētei.	Kopā iegūti paraugi no 43 Latvijā nomedītiem šakāļiem.	Ar mednieku līdzdalību iegūti neapstrīdami pierādījumi par šakāļu izplatības sākumu 2013.gadā līdz mūsdienām.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksts par 2025. gada janvāri Nr.1, februāri Nr.2 un jūliju Nr. 7; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI algu saraksti Nr. 1,2,3,7. Izlietotā degviela: A/S VIRŠI -A R2925010110 31.01.2025 974 26.02.2025 1034.35 1034.35 eiro; SIA CIRCLE K LATVIA 40085471 31.01.2025 977 26.02.2025 114.95 114.95 eiro; A/S VIRŠI -A R2925020092 28.02.2025 1369 25.03.2025 1014.67 1014.67 eiro
3.	Zeltaino šakāļu populācijas raksturojumā iekļaut kopš 2014. gada ievāktu materiālu, ko brīvprātīgi izpētei nodevuši medību tiesību lietotāji.	Izveidota datu bāze par ievāktajiem paraugiem. Veikts zinātniskās literatūras apkopojums par zeltaino šakāļu izpētes stāvokli pasaulē.	Sagatavots Latvijā iegūto materiālu un citos pētījumos balstīts informatīvs ziņojums par sugas pēkšņo izplatību ziemeļu un rietumu virzienā no tās sākotnējā areāla.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksti par 2025. gada martu un septembri Nr. 3 un 9. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI algu saraksti Nr. 3 un 9.
4.	Materiāla apstrāde un izpēte laboratorijā, nosakot 2024./2025. gada sezonā	Periodā vecums noteikts 6 zeltainajiem šakāļiem, no kuriem 4 bijuši	Iegūta informācija par vilku populācijas vecuma struktūru, kas apliecina normāli veidotu vecuma klašu	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksti par 2025. gada janvāri, februāri un martu Aldai Stepanovai Nr. 1,2,3; iedzīvotāju

	nomedīto vilku un šakāļu precīzu vecumu un auglību.	jaunāki par gadu, viens tēviņš 4,5 gadus vecs un viena mātīte 1,5 gadus veca. Vecums noteikts arī 187 vilkiem, t.sk. 84 jaunāki par gadu, 32 viengadīgi, 30 divgadīgi, 20 trīsgadīgi, 5 četrgadīgi, 6 piecgadīgi, 7 sešgadīgi un pa vienam 7, 8 un 10 gadus veci vilki.	sadalījumu un norāda uz sekmīgu populācijas atjaunošanos.	ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI Nr. 1,2,3.
5.	DNS analīzes paraugiem no nomedītajiem vilkiem un šakāļiem.	No 2024./2025. gada medību sezonā nomedītajiem vilkiem ievākti un analizēti 227 DNS paraugi. Populācijas ģenētiskie parametri ievērojami neatšķiras no iepriekšējo medību sezonu vidējiem konstatētajiem rādītājiem un uzskatāmi par populācijai labvēlīgiem. DNS analīzes veiktas arī 37 zeltainajiem šakāļiem.	Kopumā šakāļu ģenētiskā daudzveidība ir zemāka nekā vilkiem, bet tas arī nav pārsteidzoši, jo Latvijas populācija pagaidām ir neliela un salīdzinoši nesen izveidojusies.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksti par 2025. gada martu, augustu un septembri, Nr. 3,8 un 9 Viktorijai Sirsniņai; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI Nr. 3,8,9.
6.	DNS analīzes paraugiem no postījumu vietām, kur notikuši plēsēju uzbrukumi mājdzīvniekiem.	Valsts meža dienestam 2024. gadā ziņots par 95 postījumu gadījumiem. No tiem 89 gadījumos kā uzbrucējs vai iespējamais uzbrucējs norādīts vilks. DNS paraugi nodoti laboratorijai un izanalizēti 31 gadījumā. DNS analīzes apstiprinājušas eksperta vērtējumu 93,1% gadījumu (no tiem 74,1% gadījumu eksperts norādījis, ka uzbrucēja suga (vilks) ir	Postījumu ziņojumus pārbaudījušie VMD darbinieki tiks iepazīstināti ar sava darba izpildes kvalitāti, un rezultāti stiprinās viņu pieredzi, veicot postījumu vietu apskati turpmākajā darbā.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksti par 2025. gada martu, augustu un septembri, Nr. 3,8 un 9 Viktorijai Sirsniņai; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI Nr. 3,8,9. Izlietotā degviela: SIA CIRCLE K LATVIA 40096652 28.02.2025 1372 25.03.2025 56.02 eiro.

		noskaidrota, bet 25,9% - ka uzbrucēja suga (vilks) ir iespējama). Vienā gadījumā analīzes uzrādījušas vilka un suņa DNS klātbūtni. Visticamāk suns ir bijis no pašas saimniecības un bijis klāt jau nokostām aitām.		
7.	2024./2025. gada medību sezonas laikā ievāktā materiāla un datu analīze (demogrāfija, radniecība, barošanās, parazīti zeltainajiem šakāliem), vilkiem turpināts salīdzinājums ar līdzšinējās izpētes laikā iegūto materiālu.	Vidējais auglības rādītājs pēc placentālo plankumu skaita 2024./2025. gada medību sezonā nomeditajām vilku mātītēm bijis 7,3 (min. 3; max. 11; n=23). Reprodukcijas pazīmes konstatētas 79,3% pieaugušajām mātītēm. Kopumā mātītēm, kuras nomedītas laikā no 1998. gada aprīļa līdz 2025. gada martam, konstatēto placentālo plankumu skaits svārstījies no viena līdz 14. Vidējais skaits bija $6,5 \pm 1,0$, pa gadiem tas svārstījies no 4,0 līdz 7,8. Reproductīvo mātīšu īpatsvars šo gadu laikā svārstījies no 44,4% līdz 100%, vidēji – 66,5%. Apskatītajā medību sezonā vilki lielākoties barojušies ar briežu dzimtas pārnadžiem (71,0%), galvenokārt ar stirnām. To īpatsvars divās pēdējās sezonās ir mazāks, nekā vairākus gadus iepriekš. Meža	Iegūties rezultāti izskaidro vilku un zeltaino šakāļu populāciju pakāpenisko pieaugumu Latvijā, abu plēsēju sugu spēju līdzās pastāvēt, kā arī medību pārsteidzoši nelielo ietekmi uz populāciju dinamiku un spēju atjaunoties.	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksts par 2025. gada janvāri Nr.1, februāri Nr.2 un martu Nr. 3; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI algu saraksti Nr. 1,2,3.

		<p>cūku īpatsvars vilku barībā šajā sezonā ir atkal samazinājies (11,6%), un joprojām ir zemāks par meža cūku patēriņu vilku barībā pirms ACM izplatīšanās, kas tolaik bija ap 30-40%. Šakāļu helmintofaunā konstatēti kā sugai, tā arī pārējām suņu dzimtas sugām, tajā skaitā vilku helmintofaunai, raksturīgie parazīti no Cestoda (lenteņi), Nematoda (nematodes) un Trematoda (trematodes) grupām. Nemot vērā atšķirīgu pārbaudīto abu sugu indivīdu skaitu un izpētes periodu, pagaidām nav konstatētas tikai šakāļiem raksturīgās parazītu sugas. Šakāļu paraugkopā trihinellu pārbaude veikta 28 dzīvniekiem, kopumā analizējot 50 muskuļaudu paraugus (22 diafragmas un 28 priekšējās ekstremitātes muskuļaudu paraugus), no tiem 22 šakāļu abu muskuļaudu paraugus. Vērtējot atsevišķi katra parauga veida rezultātus – šakāļu diafragmas paraugu invadētība ar <i>Trichinella</i> ģints parazītiem ir 68%, ar intensitāti no 0,02 līdz 33,14 kāpuriem uz vienu gramu</p>		
--	--	---	--	--

		<p>muskuļaudu. Savukārt priekšējās ekstremitātes muskuļaudu paraugu invadētība ir 50%, ar intensitāti no 0,02 līdz 21,8 kāpuriem uz vienu gramu muskuļaudu. Vilku paraugkopā trihinellu pārbaude veikta 102 dzīvniekiem, kopumā analizējot 195 muskuļaudu paraugus (93 diafragmas un 102 priekšējās ekstremitātes muskuļaudu paraugus), no tiem 93 vilku abu muskuļaudu paraugus. Vērtējot atsevišķi katra parauga veida rezultātus – vilku diafragmas paraugu invadētība ar <i>Trichinella</i> ģints parazītiem ir 62%, ar intensitāti no 0,02 līdz 100 kāpuriem uz vienu gramu muskuļaudu. Savukārt priekšējās ekstremitātes muskuļaudu paraugu invadētība ir 61%, ar intensitāti no 0,02 līdz 80 kāpuriem uz vienu gramu muskuļaudu.</p>		
8.	<p>Veikt vienotu 3 Baltijas valstu vilku populācijas stāvokļa un minimālā pieļaujamā skaita vērtējumu (Ne), kas nodrošina sugas pastāvēšanas ilgtspēju reģionā, izmantojot</p>	<p>Pirmo reizi analizēti Latvijā nomedīto vilku DNS paraugi kopā ar Igaunijā un Lietuvā divu medību sezonu laikā (2022./2023. un 2023./2024.) nomedīto vilku</p>	<p>Pašreizējais Latvijas vilku aizsardzības plāns (Ozoliņš u.c. 2017) nenosaka labvēlīgam populācijas stāvoklim atbilstošu indivīdu skaitu, taču Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā par 2013.–2018. gada</p>	<p>Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksts par 2025. gada septembri Nr.9; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI algu saraksti Nr. 9.</p>

	izplatības, demogrāfijas un ģenētiskos datus.	DNS paraugiem, veicot radniecības analīzes visas Baltijas vilku populācijas ietvaros. Latvijā un Lietuvā nomedītajiem vilkiem konstatētas 26 kopīgas radniecīgo indivīdu grupas, savukārt ar Igaunijā nomedītajiem vilkiem konstatētas 33 kopīgas radniecīgo indivīdu grupas divu medību sezonu laikā. Šie rezultāti apliecina Latvijas vilku populācijas ģenētisko saistību ar kaimiņvalstu populācijām, taču nepieciešama tālāka rezultātu izpēte, lai izvērtētu radniecības attiecību un populācijas sociālās un teritoriālās struktūras dinamiku šajās radnieku grupās.	pārskata ciklu FRP vērtība tika noteikta 300 indivīdu. Šis skaits aptuveni atbilda populācijas lielumam 2004. gadā, kad Latvija pievienojās ES un populācijas stāvoklis bija atzīts par labvēlīgu. Igaunijas vilku aizsardzības plānā (Anonymous 2022) kā FRP mērķis noteikts 20–30 vilku bari un vismaz 140 indivīdu pēc medību sezonas noslēguma (pavasārī). Šis mērķis ir noteikts, lai Igaunijas teritorijā pārsniegtu minimālo demogrāfisko dzīvotspēju un palīdzētu sasniegt 1000 reproduktīvus indivīdus Baltijas mērogā. Lietuvas vilku aizsardzības plāns (Ministry of the Environment of the Republic of Lithuania 2019) paredz uzturēt 31–62 vilku barus (250–500 indivīdus). Ja $N_e > 50$, tad reproduktīvo indivīdu skaitam būtu jābūt vismaz 250. Baltijas valstīm ieteiktais mērķis kopumā nodrošināt vismaz 1000 reproduktīvu indivīdu klātbūtni atbilst šim pieņēmumiem. Ņemot vērā, ka vidējais reproduktīvo vilku indivīdu īpatsvars ir 35–40% no visiem indivīdiem, kopējam vilku skaitam Latvijā, Lietuvā un Igaunijā būtu jābūt vismaz 2500–2850 vilku. Savukārt, nodrošinot vismaz 700 vilku klātbūtni, Latvijas teritorijā būtu nodrošināts, ka $N_e > 50$.	
9.	Nodrošināt zinātniski izvērtētu informāciju VMD,	Sadarbība izpaudusies kā regulāra	Pētījuma rezultāti apkopoti pārskatā, kas tiks nodots	Projektam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skat. pievienotajos darba samaksas dokumentos: Algu saraksts par

komunikācijai ar sabiedrību, medību tiesību lietotājiem, lopkopībā nodarbinātiem lauksaimniekiem un datu apmaiņai ar pētnieciskā darba partneriem.	informācijas apmaiņa un neformālas diskusijas .	Zemkopības ministrijas, VMD un DAP atbildīgo amatpersonu rīcībā, un būs pieejams visiem interesentiem LVMI "Silava" mājaslapā.	2025. gada janvāri Nr.1, februāri Nr.2, martu Nr. 3 un septembri Nr.9; iedzīvotāju ienākuma nodoklis rēķinu nr. Valsts kase VSAOI algu saraksti Nr. 1,2,3,9.
--	---	--	--

5. Izmaiņas projekta īstenošanas gaitā

Norādiet izmaiņas (ja tādas radušās) starp projekta iesniegumā un projekta tāmē norādītajiem un faktiski īstenotajiem pasākumiem un finansējuma izlietojumu, paskaidrojot izmaiņu iemeslus.

Nr. p. k.	Izmaiņas projekta pasākumos un finansējuma izlietošanā	Izmaiņu iemesli	Izmaiņu sekas
1.			

6. Informācijas izplatīšanas veids un apjoms

Aprakstiet, kā tika izplatīta informācija par projektu un kāds bija tās apjoms.

Notikusi sabiedrības informēšana par vilku pētījumiem ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību:

Gundegas Grīvas raksts	Vilki Eiropā vairs nav "stingri aizsargāti". Vai tas nozīmē, ka Latvijā tos drīkstēs medīt vairāk? Skaidro pētnieks Jānis Ozoliņš	https://jauns.lv/raksts/zinas/657072-vilki-eiropa-vairs-nav-stingri-aizsargati-vai-tas-nozime-ka-latvija-tos-drikstes-medit-vairak-skaidro-petnieks-janis-ozolins
------------------------	---	---

Organizēta starptautiska konference "12th Baltic Theriological Conference" 2025.gada 27.-29. martā, kuras laikā notikusi diskusija un informācijas apmaiņa starp Baltijas valstu vilku pētniekiem: <https://www.silava.lv/pasakumi/12th-baltic-theriological-conference-latvia>

Publicēts zinātnisks raksts:

Di Bernardi C, Chapron G, Kaczensky P, Álvares F, Andrén H, Balys V, ... Ozoliņš J...Boitani L. et al. (2025) Continuing recovery of wolves in Europe. PLOS Sustain Transform 4(2): e0000158. <https://doi.org/10.1371/journal.pstr.0000158>

Pētījumā uzturēta radoša sinerģija ar Agritas Žunnas pēcdoktorantūras pētniecības pieteikumā Nr. 1.1.1.9/LZP/1/24/041 "Medībām pakļautas pelēko vilku populācijas ekoloģisko funkciju saglabāšana apsaimniekotos mežos" veiktajām aktivitātēm, nedublējot finanšu līdzekļu izmantošanu pētījuma uzdevumu izpildē.

Pētījuma rezultātu pārskats tiks ievietots LVMI "Silava" mājaslapā, kā arī saite uz pārskatu šīs medību sezonas laikā tiks elektroniski nosūtīta visiem medību tiesību lietotājiem, izmantojot Valsts meža dienesta un medniekus pārstāvošo sabiedrisko organizāciju starpniecību.

Jurģis Jansons

Atbalsta saņēmējs

(pārstāvis)

(vārds, uzvārds)

(paraksts*)

Z. v.

(datums*)

Pārskata sagatavotājs:

vārds, uzvārds Jānis Ozoliņš

tālruna numurs 26320528

e-pasta adrese janis.ozolins@silava.lv

Piezīme. * Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.